

3. Desember - Generøsitet - Del 1

Den tredje desember hadde det snødd mye i løpet av natten. Timian måtte vasse gjennom høye snøfonner på veien inn i skogen.

"Hvor skal vi i dag?" spurte pappa.

Timian tok frem snøkrystallet. Det skinte fortsatt svakt fra gleden som var funnet. "Jeg vet ikke," sa Timian. "Kanskje krystallet viser veien?"

Som om krystallet hørte, begynte den lille gløden å pulsere svakt mot høyre. Timian fulgte pulseringen dypere inn i skogen, til de kom til et stort eiketre.

Der, i en hule høyt oppe i treet, bodde et ekorn. Rundt ekornet lå det hauger med nøtter og kongler – mer enn Timian noen gang hadde sett samlet på ett sted.

"God morgen!" ropte Timian opp.

Ekornet stakk hodet ut. "God morgen! Hvem er du?"

"Jeg heter Timian. Å, så mange nøtter du har!"

Ekornet smilte stolt. "Jeg har jobbet hardt hele høsten! Dette skal vare hele vinteren."

Akkurat da hørte de en liten lyd fra et annet tre. En liten mus kom frem fra et hull ved roten. Musa så tynn og frossen ut.

"Unnskyld," sa musa stille til ekornet. "Jeg... jeg lurte på om du kanskje hadde én nøtt til overs? Jeg fant ikke nok mat før vinteren kom, og nå er jeg så sulten..."

Ekornet trakk seg raskt tilbake i hulen sin. "Mine nøtter! Jeg trenger dem selv! Hva om jeg går tom? Hva om vinteren blir ekstra lang i år?"

"Men du har jo så mange," sa musa forsiktig.

"Nettopp! Og derfor vil jeg ikke dele! Finn dine egne!" Sa ekornet og forsvant inn i hulen.

Musa gikk trist bort. Timian kjente noe rart i magen. Krystallet i lommen var fortsatt litt varmt, men det føltes ikke riktig.

"Stakkars mus," hvisket Timian til pappa. "Ekornet har så mye, men vil ikke dele noe."

Timian gikk bort til ekornet igjen. "Hvorfor vil du ikke hjelpe musa?"

"Fordi," sa ekornet bestemt, "hvis jeg deler, får jeg mindre selv. Og hva om jeg trenger akkurat alle disse nøttene? Hva om det ikke er nok?"

Timian så på den store haugen med nøtter. Så så Timian på den lille, tynne musa som gikk bort mellom trærne.

Noe var galt her. Men hvordan kunne Timian hjelpe ekornet å forstå?

Refleksjonsspørsmål:

1. **Hvorfor tror du ekornet er redd for å dele nøttene sine?**
2. **Har du noen gang vært redd for å dele noe fordi du tenkte at du kanskje trengte det selv?**
3. **Hva tror du Timian kan si eller gjøre for å hjelpe ekornet i morgen?**
4. **Synes du det er greit at ekornet ikke vil dele når hun har så mye?**
5. **Hvis du hadde veldig mye av noe og så noen som ikke hadde noe, hva ville du gjort?**

Aktivitetsforslag (Slik de ser ut i portalen)

Ekornets nøttelek – når noen har mye og noen har lite

Denne aktiviteten bygger på delen av eventyret der Timian møter ekornet med den store nøttehaugen – og den lille, kalde musa som nesten ikke har mat.

Barna får leke at de er dyr i skogen som samler “nøtter” til vinteren. Noen ender opp med mye, andre med lite. Gjennom leken kjenner de på kroppen hvordan urettferdig fordeling kan oppleves – som en forberedelse til neste dag, der deling og generøsitet blir løsningen.

Beskrivelse

Barna deles inn i dyregrupper (for eksempel ekorn og mus) og får i oppdrag å samle “nøtter” (kongler, steiner o.l.) i et avgrenset område ute. En voksen styrer leken slik at noen dyr får veldig mange nøtter, mens andre får få eller ingen.

Etterpå ser dere sammen på fordelingen, og barna får sette ord på hvordan det føles å ha mye, og hvordan det føles å ha lite. Dere spiller også kort ut en situasjon der musa spør om å få – og ekornet sier nei, slik som i fortellingen.

Du trenger

- Et uteområde med litt plass – gjerne med trær, busker eller snø
- Mange “nøtter”:
 - kongler
 - små steiner
 - treklosser
 - evt. kastanjer
- 3–5 bøtter, kurver eller små beholdere
- Eventuelt refleksvester/skjurf i to farger for å markere grupper (ekorn / mus)

Slik gjør dere det

1. Samling og fortelling

- Samle barna i ring ute.
- Minn dem kort på dagens del av eventyret:
 - Ekornet har samlet masse nøtter, mye mer enn det egentlig trenger.
 - Musa er kald og sulten, og spør om å få litt.
 - Ekornet sier: *“Nei! Jeg tør ikke dele!”*
- Vis dem “nøttene” dere skal bruke i leken.

2. Fordel roller – dyr i skogen

- Del barna inn i grupper:
 - **Ekorn** – de som etter hvert får mye.
 - **Mus** – de som får få eller ingen.
 - Evt. noen **andre skogsdyr** (hare, fugl) med mer “midt på treet”-mengde.
- Pass på at det er flere mus, slik at ingen blir helt alene i “lite”-rollen.

3. Samlerunde – urettferdig fordeling (voksenstyrt)

- Spre nøttene i et tydelig avgrenset område.
- Forklar:

“Nå er vinteren på vei. Alle dyr må samle mat for å overleve.”
- Start leken – barna løper og samler i bøttene sine.
- **Som voksen styrer du skjevt:**
 - Tips ekorn-barna om hvor det ligger mange nøtter.
 - Hold mus-barna litt unna de beste stedene, eller gi dem færre tips.
- Etter 1–2 minutter roper du stopp.

4. Se på fordelingen

- La hver gruppe sette bøtta foran seg i ringen.
- Be barna se rundt:
 - Hvem har veldig mange nøtter?
 - Hvem har nesten ingen?
- Still spørsmål:
 - *“Hvordan kjennes det når du har veldig mange nøtter?”*
 - *“Hvordan kjennes det når bøtta di nesten er tom?”*
- La barna si ord som: glad, stolt, urettferdig, sint, trist, flau.

5. Liten rollespill-scene – ekornet sier nei

- Velg ett eller to ekorn som har mange nøtter. Sett dem litt foran.

- Velg noen mus som har lite, som får komme frem og spørre:
“Unnskyld... kan vi få litt? Vi har nesten ingenting.”
 - Hjelp ekornet til å svare slik som i eventyret:
“Nei! Jeg trenger alt selv. Hva om vinteren blir veldig lang?”
 - Spør barna:
 - “Hvordan tror dere musa har det inni seg nå?”
 - “Hvordan kjennes det for ekornet å si nei?”
6. Poenget er ikke å “kjefte på ekornet”, men å få barna til å kjenne på spenningen mellom å ha mye og å være redd for å dele.
7. **Rydd sammen – felles haug**
- Før dere er ferdige, samler dere alle nøttene i én stor felles haug.
 - Si:
“I leken i dag var det noen som hadde mye og noen som hadde lite. I fortellingen må Timian finne en måte å hjelpe ekornet på. I morgen skal vi leke hva som skjer når det faktisk deles.”
 - Slik går ingen barn hjem med “urettferdige” mengder, men opplevelsen sitter igjen.

Enkle varianter og utfordringer

Variant / utfordring	Slik kan dere gjøre det
 Kort og enkel for de yngste	Ha færre nøtter og kortere samletid. Bruk mest tid på å se på bøttene og snakke kort om “mye” og “lite”.
 Bytte roller	Kjør en ny, kort runde der noen mus får være ekorn og omvendt. Spør: “Hvordan var det nå?”
 Voksne spiller først	La to voksne være ekorn og mus først, mens barna ser på. Snakk om følelsene før barna selv prøver.
 Hemmelig observatør	La en gruppe barn bare se på først, og beskrive forskjellen på de som har mye og lite.
 Bro til neste dag (Dag 4)	Avslutt med: “Hva kunne ekornet gjort annerledes?” – skriv ned barnas forslag til bruk i morgendagens aktivitet.

Hva trener barna?

- **Empati:**
 - Leve seg inn i både den som har mye (ekornet) og den som har lite (musa).
- **Rettferdighetsforståelse:**
 - Erfare urettferdig fordeling *på kroppen*, ikke bare som et ord.
- **Språk for følelser:**
 - Øve på å sette ord på følelser som urettferdighet, misunnelse, dårlig samvittighet, stolthet.
- **Sosial bevissthet:**
 - Oppdage at egne valg (å gi/ikke gi) påvirker andre.
- **Regulering:**
 - Tåle å være i en situasjon som ikke føles helt god – med trygge voksne rundt.

Refleksjon etterpå

En kort samtale (helst fortsatt ute, mens kroppen er “på”):

- “Hvordan var det å ha veldig mange nøtter?”
- “Hvordan var det å ha nesten ingen?”
- “Synes dere leken var rettferdig?”
- “Hvorfor tror dere ekornet ble så redd for å dele?”
- “Hva tror dere Timian kan prøve i morgen for å hjelpe ekornet?”

Skriv gjerne noen stikkord fra barnas tanker – det gir en fin bro til dag 4.

Tips til voksne

- **Ta følelsene på alvor:**
 - Noen barn kan faktisk bli lei seg eller sinte. Bekreft det:
 - “Det var urettferdig, ja. Det er lov å bli lei seg når det blir sånn.”

- **Ikke “reparerer” alt med en gang:**
 - Det er helt lov at leken ender med urettferdighet – løsningen kommer i neste dags aktivitet (deling og generøsitet).
- **Beskytt sårbare barn:**
 - Ikke la samme barn alltid havne i “mangel-rollen” i slike leker over tid. Varier hvem som er hvem.
- **Unngå moralsk pekefinger:**
 - Ekornet er redd, ikke “slem”. Snakk om frykt for å miste, like mye som om egoisme.
- **Knyt til barnas hverdag:**
 - Bruk episoder senere: “Husker du nøtteleken? Ble det litt sånn nå når noen hadde veldig mange biler og noen ingen?”